
Orijinal Makale Başlığı:

Müdür değişimi bağlamında okul kùltürünün mecazlar açısından analizi

Makalenin İngilizce Başlığı:

Analysis of the school culture in terms of metaphors based on the principal change

Yazar(lar):

Burhanettin DÖNMEZ, Aslı AĞIROĞLU BAKIR

Kaynak Gösterimi İçin:

Dönmez, B., & Ağiroğlu-Bakır, A. (2016). Müdür değişimi bağlamında okul kùltürünün mecazlar açısından analizi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 6(1), 41-60, <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2016.003>.

Original Title of Article:

Müdür değişimi bağlamında okul kùltürünün mecazlar açısından analizi

English Title of Article:

Analysis of the school culture in terms of metaphors based on the principal change

Author(s):

Burhanettin DÖNMEZ, Aslı AĞIROĞLU BAKIR

For Cite in:

Dönmez, B., & Ağiroğlu-Bakır, A. (2016). Müdür değişimi bağlamında okul kùltürünün mecazlar açısından analizi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 6(1), 41-60, <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2016.003>.

Müdür Değişimi Bağlamında Okul Kültürünün Mecazlar Açısından Analizi

Burhanettin DÖNMEZ^a, Aslı AĞIROĞLU BAKIR^b

^aInönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya/Türkiye

^bMilli Eğitim Bakanlığı, Malatya/Türkiye

Makale Bilgisi

DOI: 10.14527/pegegog.2016.003

Makale Geçmişi:

Geliş 15 Mart 2014
Düzeltilme 24 Nisan 2015
Kabul 02 Mayıs 2015
Çevrimiçi 24 Kasım 2015

Anahtar Kelimeler:

Mecaz,
Okul müdürü,
Okul kültürü.

Öz

Bu çalışmada, eğitim örgütleri için hayati öneme sahip kişiler olarak okul müdürlerinin öğretmen ve öğrenciler tarafından nasıl algılandıklarının mecazlarla ortaya konması ve müdür değişikliğinin okul kültüründeki değişime etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Beş yıl ara ile aynı okuldan ve benzer niteliklere sahip çalışma gruplarından (10 öğrenci ve 10 öğretmen) veriler elde edilmiş, iki farklı okul müdürünün nasıl algılandığı ve müdürün değişimiyle birlikte okuldaki mevcut kültürde oluşan değişim bu mecazlar üzerinden incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen çalışmada, verileri elde etmek için araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır; elde edilen veriler kodlanarak karşılaştırılmıştır. Sonuçlar öğretmen mecazlarının öğrencilerin mecazlarına oranla daha eleştirel bir üslup taşıdığını ortaya koymuştur. Müdür değişimiyle birlikte öğrencilerin daha olumsuz mecazlar tercih ettikleri; öğretmenler de ise bu yönde bir değişiklik olmadığı, fikirlerini aynı yönde sürdürmeye devam ettikleri görülmüştür. “Düzen sağlayan”, “ileriye götüren”, “dengeyi koruyan, orkestra şefi, binanın temeli, vb.” mecazlar pozitif; “politikacı, okulun kralı, padişah, diktatör bir baba, mükemmel biçimde donatılmış ve hiç hata yapmayan bir robot, vb.” mecazlar ise negatif örnekler olarak gösterilebilir.

Analysis of the School Culture in Terms of Metaphors Based on the Principal Change

Article Info

DOI: 10.14527/pegegog.2016.003

Article history:

Received 15 March 2014
Revised 24 April 2015
Accepted 02 May 2015
Online 24 November 2015

Keywords:

Metaphor,
School director,
School culture.

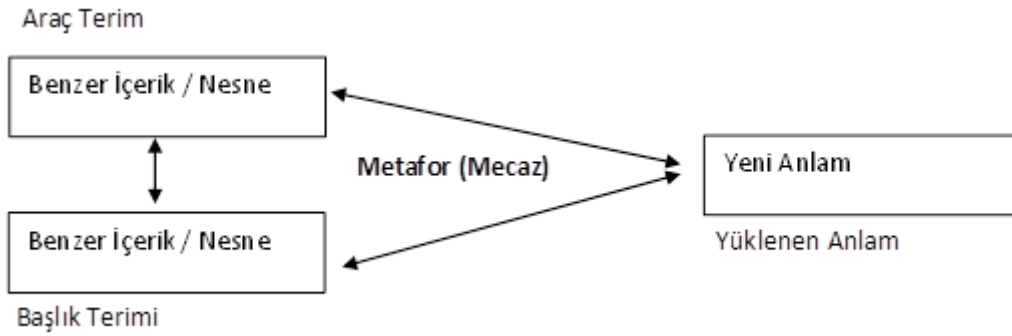
Abstract

In this study, it is aimed to investigate the students' and teachers' perceptions of the principal and the effects of principal change on these perceptions through metaphors. The data have been gathered from the same and similar study groups (10 students and 10 teachers from the same high school) in the same school in the education years of 2008-9 and 2013-14. The analysis of the school culture in terms of metaphors based on the principal change is aimed. In this qualitative study, in order to get the data, a semi-structured form, which has been produced by the researchers, has been used and the gathered data have been analyzed by coding. The findings have shown that metaphors stated by the teachers contain a more critical point of view. In addition, it is seen that the change of the principal has affected the student metaphors (became more critical and negative) more than the teacher metaphors as teacher metaphors haven't been affected by this change. Among the positive-neutral metaphors, there are “order provider, bringing people to the further, balance supporter, orchestra conductor, the foundation of a building, etc.”. “Politician, king of the school, sultan, dictator dad, a robot equipped with perfect behaviors and values and never makes a mistake, etc.” are some of the negative ones.

Giriş

Türk Dil Kurumu'na göre (2014) mecaz "Bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz" ve "Bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma, metafor" dur. Levine (2005, p. 172) metafor kelimesinin, Yunanca "Metapherein" kelimesinden türediğini; meta'nın, "değiştirmek", pherein'in ise "katlanmak" anlamına geldiğini vurgulamaktadır (Semerci, 2007). Yeni ve bilinmeyen durumları tanımlamak konusunda becerilerimizi arttıran (Woollard, 2004, p. 13) ve insanlar için anlamları ortak kılan etkili birer iletişim aracı olan mecazlar, farklı özellikleri olan iletişim formları arasında dolaşır farklı konuları ve anlamları birbirleriyle ilişkilendirmeye yararlar (Maasen & Weingart, 2000).

Karmaşık ve çok boyutlu durumların, terminolojilerin algılanmasını ve anlaşılmasını kolaylaştıran araçlar olan mecazlar sayesinde, yeni bir olgu veya anlam daha kolay anlaşılır bir şekilde bürünür, öğrenilmesi kolaylaşır. Farklı açılardan düşünebilme ve görebilmeyi sağlayan mecazlar, somut olduğu kadar soyut fikirlerin de anlaşılmasında önemlidir (Cerit, 2008; Cook-Sather & Collage, 2008; Midgley & Trimmer, 2013, p. 1). Öte yandan, bazen mecazlar çok sık tekrarlandıklarında o sezgisel değerlerini kaybetmeye başlarlar ve klişeleşerek bildik bir ifadeye dönüşürler (Hellsten, 2003). Dolayısıyla, aşağıda şekil 1'de de ifade edildiği gibi, mecazlar bildik bir ifade ile başka bir bildik ifade arasında bir bağ oluşturarak, ortaya yeni bir anlamın (istenilen) çıkmasını, olgulara ilişkin bir bakış açısı sunarak karmaşıklığın azalmasını ve olguların daha açık bir şekilde anlaşılmasını sağlarlar (Burke, 1989).

Şekil 1. Mecazların oluşumu (Jensen, 2006).

Açıklığı ve anlaşılabilirliği artırması yönünden önemli bir görev üstlenmiş olan mecazlar, bu bağlamda dilin vazgeçilmez bir parçasıdır. Dil, anlayışımızın ve algılayışımızın bir ifadesidir, ya da tartışmalı bir yaklaşımla, anlayış dil sayesinde oluşmaktadır. Bu bağlamda mecazlar da dil ile öğrenme arasındaki ilişkiyi açıklayan önemli araçlardır; çünkü bilincimizle, anlayışımızla ve düşünce biçimimizle ilgili olup dilin ve iletişimin önemli birer öğesidirler (Woollard, 2004, p. 12). Öğretim sürecinde mecazların doğru ve yerinde kullanımı, öğrenmeyi ve dolayısıyla verimliliği arttıran bir unsur olarak kabul edilebilir (Goldstein, 2005). Mecazlar yoluyla öğrenciye (alıcıya) daha kolay ve doğru biçimde ulaşılabilir (Midgley & Trimmer, 2013, p. 1). Aynı zamanda edebiyatla da ilişkili olan, konuşmayı ve yazmayı renklendirip onlara canlılık kazandıran bir araç olan mecazlar sayesinde anlamlar karşı tarafa daha kolay bir şekilde aktarılabilir. Aslında, günlük hayatın ve dilin bir parçası olan mecazlar çoğu zaman bilinçli bir çabadan ziyade iletişimin doğal akışı sırasında ortaya çıkan benzetmelerdir (Jensen, 2006; Woollard, 2004, p. 12). Lightman'a göre (2005, p. 68), kesin anlamlandırma amacıyla sözcükler ve formüller kullanılmasına rağmen; fiziksel benzetme yapmadan akıl yürütmek ve zihinsel resimler oluşturmak, topların zıpladığını ve sarkacın sallandığını hayal etmeden bilim yapmak mümkün değildir. Mecaz yoluyla düşünme bilimsel sürecin bir parçasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2006, p. 205).

Mecazlar genellikle izole olmuş bir halde değil, metin içerisinde ve olayın geçtiği ortamın bir parçası olarak yer alırlar (Schmitt, 2005). Dolayısıyla, mecazları tam olarak anlayabilmek ve doğru açıklayabilmek için, bu mecazların kullanıldığı ortamı, o ortamda bulunan kişileri ve koşulları iyi anlamak ve doğru

tanımlamak çok önemlidir. Araştırma konusu ne kadar net ve açık bir şekilde ortaya koyulursa ve katılımcılara da bu şekilde aktarılırsa, o oranda doğru mecaz çözümlenmeleri yapmak da mümkün olacaktır.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Çağımızda insanların toplumda bir yerlere gelebilmeleri ve potansiyellerini ortaya koyabilmeleri için eğitim ön koşuldur. Tüm öğrencilerin eğitim sürecinden en üst düzeyde faydalanabilmesi için kaliteli bir eğitim verilmesi ve bu kaliteli eğitimin verileceği sağlıklı eğitim atmosferlerinin oluşturulması şarttır. Evrensel amaçlarından biri, kültürü yeni nesillere aktarmak olan okulun oluşturduğu kendine özgü örgütsel kültür, toplumun kültürünün analiz edildiği; öğretmen ve öğrencilere sunulduğu değer ve normları içerir (Çelikten, 2006, p. 271). Okul kültürü kavramını da kapsayan örgüt kültürü, “bir örgütü diğer örgütlerden ayıran ve örgüt içerisindeki tüm bireyler tarafından paylaşılan tutumlar, değerler, varsayımlar, inançlar, normlar, duygular, birtakım faaliyetler ve etkileşimler ile beklentilerden oluşan bir sistem” biçiminde tanımlanabilir (Özer, Aslan, & Ağiroğlu-Bakır, 2009, pp. 269-270). Örgüt kültürü örgütteki iklimi ve örgütün gerçekleştirdiği bir takım faaliyetleri de kapsamaktadır. Ayrıca, örgütteki baskın davranışlar ve üyelere bunların aktarılması bu bağlamda ele alınmaktadır. Kültüre ilişkin farklı dinamikleri anlamamız (biliyor olmamız), bir örgütte karşılaştığımız sıra dışı davranışları ve anlaşılması zor durumları anlayabilmemize ve bu durumdan doğru sonuçlar çıkarabilmemize yardımcı olacaktır. Aslında kültür ve liderlik incelendiğinde, ikisinin madeni bir paranın farklı yüzleri olduğu sonucuna varmak mümkündür. Kültür, bir grubun karmaşık öğrenme süreci sonucunda oluşur, örgütte oluşan ortak bir tarih üzerine inşa edilir ve yeni üyelere de aktarılır. (Schein, 2004, pp. 9-11). Bu bağlamda kültür bir nevi kontrol mekanizması gibi işlemekte yeni gelenleri örgütün mevcut yapısını sürdürmesi doğrultusunda eğitmektedir (Schein, 2004, p. 19).

Her okulun kendine özgü bir karakteri vardır. Bu karakter, daha okulun kapısından girerken, merdivenlerinden çıkarken, koridordaki öğrencilerden ve daha birçok şeyden fark edilebilir. Okul kültürü olarak adlandırdığımız bu karakter, öğretmen ve öğrencilerin diyaloglarında, okula özgü rutinlerde ve davranışlarda bir alt metin olarak yerini alır ve en önemlisi bu bağlamda okul kültürü, tüm eğitim kurumlarını birbirinden farklı kılan unsurdur (Deal & Peterson, 1990, pp. 7-8). Okulların kültürü birbirinden farklı olduğu gibi, okul örgütünün birimlerinden birisi olan sınıf ortamlarının dahi birbirlerinden farklı örgütsel kültürlerinin olduğu; birçok öğretmenin aynı materyali ve aynı eğitim-öğretim yöntemlerini kullanıyor olmalarına rağmen, farklı sınıflarda bambaşka sonuçlar aldıkları (Schein, 2004) genel olarak bilinen bir durumdur. Ülkemizde de okulun kültürel yapısına, yönetimine, okul yöneticilerine ve öğretmenlere ilişkin mecazlardan faydalanarak yapılmış çeşitli çalışmalar (Arslan & Bayrakçı, 2006; Balcı, 1999; Balcı, 2001; Cerit, 2008; Erdem & Satır, 2000; Güven & Güven, 2009; Kıldan, Ahi & Uluman, 2012; Oğuz, 2005; Saban, 2004; Saban & Koçbeker, 2007; Ünal, Yıldırım & Çelik, 2009;) mevcuttur. Kapsamı ve doğurguları açısından böylesine büyük öneme sahip olan okul kültüründe yaşanacak olan değişim ve bu değişimin nedenlerinin araştırılması da bir o kadar önemli görülmektedir.

Okul müdürleri, okul kültüründeki doğrudan ve dolaylı etkileri açısından, bahsi edilen değişim ve dönüşüm sürecinin temel bileşenleri arasında gösterilebilir. Nitelikli ve işlevsel kararlar almaları beklenen okul yöneticileri (Aydın, 2000, p. 128), aynı zamanda eğitim örgütlerini şekillendiren, onları kendi yaşam felsefeleri ve gelişime açıklıkları oranında modernleştiren kişilerdir. “Bir okulda müdür ne ise okul da odur” anlayışından hareketle, okulda yaşanan müdür değişikliği sonucunda okulun kültüründe yaşanan algı değişiminin ele alınabileceği öngörülmektedir. İşte bu nokta, okulda gerçekleşen müdür değişimiyle birlikte, okul kültüründeki değişimin nasıl ve ne yönde olacağının araştırılmasının önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, yaşanan okul müdürü değişikliğinin okul kültürü üzerindeki etkileri öğretmen ve öğrenci algılarındaki farklılaşma üzerinden araştırılmış ve bu sonuçlara mecazlar üzerinden ulaşılmaya çalışılmıştır. Anılan amacı gerçekleştirmek için, beş yıl ara ile aynı okuldan ve benzer niteliklere sahip çalışma gruplarından (öğrenci ve öğretmen) veriler elde edilmiş, iki farklı okul müdürünün nasıl algılandığına ilişkin mecazlar ve müdürün değişimiyle birlikte okuldaki mevcut kültürde oluşan değişim

bu mecazlar üzerinden incelenmiştir. Mecazların olguları bir alandan diğer bir alana taşıyıp, gerçeği süzüp ve basit bir şekilde tanımlama (Yıldırım & Şimşek, 2006, p. 208) özelliklerinden yola çıkılarak, öğretmen ve öğrencilerden okul müdürünü neye benzettiklerini, bunu hangi mecazlarla yaptıklarını ve neden bu mecazları seçtiklerini açıklamaları istenmiştir.

Yukarıda belirtilen amaç doğrultusunda araştırmada şu soruların yanıtları aranmıştır:

1. 2008-2009 eğitim – öğretim yılına ait, okul müdürüne ilişkin öğretmenlerin ve öğrencilerin ifade ettiği mecazlar, bu mecazları ifade ediş nedenlerine ilişkin açıklamalar ve bu açıklamalar arasındaki farklar nelerdir?

2. 2013-2014 eğitim – öğretim yılına ait, okul müdürüne ilişkin öğretmenlerin ve öğrencilerin ifade ettiği mecazlar, bu mecazları ifade ediş nedenlerine ilişkin açıklamalar ve bu açıklamalar arasındaki farklar nelerdir?

3. 2008-2009 ve 2013-2014 eğitim-öğretim yıllarına ait, okul müdürüne ilişkin öğretmenlerin ifade ettiği mecazlar ve bu mecazları ifade ediş nedenlerine ilişkin açıklamalar nelerdir?

4. 2008-2009 ve 2013-2014 eğitim-öğretim yıllarına ait, okul müdürüne ilişkin öğrencilerin ifade ettiği mecazlar ve bu mecazları ifade ediş nedenlerine ilişkin açıklamalar nelerdir?

5. Okul müdürüne ilişkin öğrencilerin ifade ettiği mecazlar ve bu mecazları ifade ediş sebeplerine ilişkin açıklamalar ile öğretmenlerin ifade ettiği mecazlar ve bu mecazları ifade ediş nedenlerine ilişkin açıklamalar arasındaki farklar nelerdir?

Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, uygulama süreci ve verilerin analizi kısımlarına yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma desenlerinden birey davranışlarını anlayabilmenin onun kendine özgü yaşantısını ve algılarını bilmemizle mümkün olabileceğini vurgulayan olgu bilim deseni kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2006). Bu bağlamda, araştırmada farklı iki okul müdürüne ilişkin öğretmen ve öğrencilerden elde edilen ve onların algılarını yansıtan mecazlar olduğu gibi aktarılmış (betimlenmiş); daha sonra bu verilerden yola çıkılarak bazı yorumlar ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Çalışmada 2008-2009 eğitim – öğretim yılında öğretmen ve öğrencilerden elde edilen veriler ile 2013-2014 eğitim – öğretim yılında aynı okuldan aynı ölçütlere göre oluşturulan çalışma grubundan elde edilen veriler karşılaştırılmıştır. Beş yıl ara ile öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında bir farklılık olup olmadığı ve var ise ne gibi farklılıkların olduğunun ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu amaçla öncelikle 2008-2009 ve 2013-2014 eğitim öğretim yıllarına ait öğrenci ve öğretmen verileri yıl bazında incelenmiş; tercih edilen mecazların farklılaşp farklılaşmadığına bakılmıştır. Ardından, 2008-2009 eğitim – öğretim yılına ait öğretmen görüşleri ile 2013-2014 eğitim – öğretim yılına ait öğretmen görüşleri arasındaki ve son olarak da 2008-2009 eğitim – öğretim yılına ait öğrenci görüşleri ile 2013-2014 eğitim – öğretim yılına ait öğrenci görüşleri arasındaki kıyaslamaya yer verilmiştir. Çalışmanın modeli aşağıdaki Şekil 2 üzerinde de gösterilmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma desenlerinden birey davranışlarını anlayabilmenin onun kendine özgü yaşantısını ve algılarını bilmemizle mümkün olabileceğini vurgulayan olgu bilim deseni kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2006). Bu bağlamda, araştırmada farklı iki okul müdürüne ilişkin öğretmen ve öğrencilerden elde edilen ve onların algılarını yansıtan mecazlar olduğu gibi aktarılmış (betimlenmiş); daha sonra bu verilerden yola çıkılarak bazı yorumlar ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Şekil 2. Çalışmanın modeli.

Okul kültüründe değişim yaşanıp yaşanmadığının ve bir değişim söz konusu ise bunun öğrenci ve öğretmenler açısından hangi yönde algılandığının anlaşılması amacıyla, eski okul müdürü ile mevcut okul müdürü mecazlar üzerinden incelenmiştir. Okulun eski müdürü, uzun süredir lise öğrencileri ile çalışan ve dolayısıyla o yaş grubu öğrencilere ilişkin deneyimleri olan bir okul müdürü iken; yeni müdürün daha önceki deneyimlerinin ilköğretim okuluna ve dolayısıyla bu yaş grubundan öğrencilere ilişkin olduğu, belirtilmesi gereken bir noktadır. Ayrıca öğretmenlerden edinilen bilgiler sonucunda, özellikle eski dönemde okulun disiplin konusunda sorunlar yaşadığına ilişkin bir imajının olduğunun altı çizilmiştir. Öğrenciler ise, yeni dönemi tercih edilen mecazlarda görüleceği üzere, olması gerekenden fazla kontrol altına alınmaya çalışıldıkları biçiminde yorumlamaktadırlar.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2008-2009 ve 2013-2014 eğitim – öğretim yılında Malatya ili merkez ilçe sınırları içerisindeki bir lisede görev yapan öğretmenler ile öğrenciler oluşturmaktadır. Kıyaslanan her iki eğitim-öğretim döneminde de, bu okuldan iki 9. sınıf, iki 10. sınıf, üç 11. sınıf ve üç de 12. sınıf olmak üzere toplamda 10 öğrenci ve 10 öğretmen ile çalışma yürütülmüştür. Veri geçerliğini artırmak için veri çeşitlemeye gidilmiş, okul paydaşlarından elde edilen verilerle resmin tamamı görülmeye çalışılmıştır. Öğretmen çeşitliliğini sağlamak amacıyla, öğretmenlerin kıdem yılı, son öğrenim görülen eğitim kurumu ve cinsiyetlerine dair ön bilgi toplanmıştır. Sonuç olarak, her iki eğitim-öğretim döneminden de 6 erkek 4 kadın; kıdem yılı on yıldan fazla 7 ve kıdem yılı on yıldan az 3 ve hepsi lisans mezunu olmak üzere toplamda 10’ar öğretmenden veri elde edilmiştir. Görüşlerine başvuru alan öğretmenlerden 3’ü, hem 2008-2009 hem de 2013-2014 eğitim-öğretim yıllarında aynı okulda görev yapan öğretmenlerdir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada verileri elde etmek için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış ve yapılan görüşmeler not tutulması yoluyla eş zamanlı olarak kayıt altına alınmıştır. Öğretmen ve öğrenci görüşlerine ilişkin veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan ve konuya ilişkin kısa bir kuramsal açıklama ile açık uçlu soruların bulunduğu bir yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış;

mecaz kavramı ana hatları ile açıklandıktan ve gerekli görüldüğü takdirde örneklere başvurulduktan sonra, katılımcılardan yöneltilen soruları içtenlikle yanıtlamaları talep edilmiştir.

Uygulama Süreci

Veri toplama aşamasında, öncelikle katılımcılara bilgi alınmak istenilen konu hakkında kısaca bilgi verilerek, kendilerine yöneltilen sorular hakkında fikir sahibi olmaları ve rahatlamaları sağlanmıştır. Formdaki açıklamalar ve sorular, katılımcıları bilgilendirmek ve gerekiyorsa (katılımcının soruyu doğru anlaması ya da konu dışına çıkmaması için) yönlendirmek için kullanılmıştır. Katılımcıların konu ile ilgili görüşlerini rahatça ifade edebilmeleri için veri toplama süreci, katılımcıların doğal ortamları olan okullarında gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin çözümlenmesinde “içerik analizi” tekniği kullanılmıştır. Araştırmada katılımcı görüşleri doğrultusunda ulaşılan metaforlar/mecazlar; olumlu, nötr ve olumsuz şeklinde kodlanmıştır. Tablo biçiminde mantıklı ve anlaşılır bir biçimde düzenlenen verilerden hareketle, ulaşılan sonuçlar yorumlanmaya çalışılmıştır. Katılımcı görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak için doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Bazı doğrudan alıntılarda ifade bozuklukları görüldüğünden bunlar araştırmacı tarafından düzeltilerek çalışmaya eklenmiştir.

Katılımcılara verilen kodlar kısaltma, harf ve rakamlardan oluşmuştur. Kodlamada öğretmenler için Öğrt. = Öğretmen; E = Erkek; K = Kadın; L = Lisans mezunu; A = kıdemi on yıldan az; Ç = kıdemi on yıldan çok; 1, 2 vb. = görüşme sırasını temsil etmektedir. Öğrenciler için ise, Öğr. = Öğrenci; E = Erkek; K = Kız; S9, S10 vb. = Sınıf seviyesi ve 1, 2 vb. = görüşme sırasını temsil etmektedir.

Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

2008-2009 eğitim – öğretim yılına ait, okul müdürüne ilişkin öğretmenlerin ve öğrencilerin ifade ettiği mecazlar Tablo 1’de verilmiştir. Bu mecazlar incelendiğinde, tüm öğrencilerin olumlu ya da nötr benzetmeler yaptıkları görülmektedir. Bu mecazları, belirtme gerekçeleri sorulduğunda ise belirtilmiş olan bazı çarpıcı cevaplar şöyledir:

“Okul müdürü, bence orkestra şefine benzer. Orkestra şefi, tüm orkestrayı kontrol edip, onların yönlendirmesini yapar. O olmazsa, orkestra şaşırıp, çalacakları şarkıyı gerektiği şekilde çalamayabilirler. Ancak orkestra şefi onları yanlış yönlendirirse, orkestra yine şarkıyı çalamaz.” (Öğr.K.S9.1)

“Gemi kaptanına benzer. Okullarda veya başka bir kurum- kuruluştaki hiyerarşinin en üst kısmında bulunan kişidir yönetici. O yerin bütün sorumluluğunu üstünde taşır. En alt tabakada oluşabilecek sorun her yeri etkiler tıpkı gemilerde olduğu gibi... Tayfaları ve diğer çalışanları yöneten kaptan onların yaptığı her davranışı izlemek, varsa yanlışlarını düzeltmekle yükümlüdür. Halatlarda oluşabilecek sorun bütün rotayı ve gidişatı etkileyebilir. İşte bunu düzeltmek de kaptanın işidir... Okul müdürü de bu şekilde okulun bütün sorumluluğunu taşır.” (Öğr.K.S11.7)

2008-2009 eğitim – öğretim yılında öğretmenlerden 5’inin olumlu-nötr, 5’inin ise olumsuz mecazlar kullandıkları; erkek öğretmenlerden 5’inin olumlu 1’inin olumsuz; kadın öğretmenlerin ise tamamının (4 kişi) olumlu mecazlar kullanarak okul yöneticisi kavramını tanımladıkları görülmektedir. Bahsi geçen durumu örnekleyen görüşlerden bazıları aşağıda yer almaktadır.

“Okul müdürü, politikacılara benzer. Politikacılar seçim dönemlerinde her türlü vaadi verirler. İnsanların sorunlarını kendileriyle birlikte çözeceklerini söylerler, ancak daha sonra halktan uzaklaştıkları, onların sorunlarıyla ilgilenmedikleri görülür.” (Öğrt.E.L.Ç.1).

“Okul müdürünü, orkestra şeflerine benzetebilirim. Birçok müzisyeni ve sanatçıyı aynı anda organize edebilmelerinden, aralarındaki koordinasyonu sağlayabilmelerinden dolayı büyük bir orkestrayı idare eden şeflerdir okul yöneticileri... Müdürler, hem okulundaki öğrencileri idare etmek ve yönetmekle kalmayıp, öğretmen ve diğer idarecilerle(müdür yardımcıları) beraber veli koordinasyonunu sağlayan kişilerdir.” (Öğrt.K.L.A.8)

Tablo 1.

2008-2009 Eğitim-Öğretim Yılına Ait Okul Müdürüne İlişkin Öğretmen ve Öğrencilerin İfade Ettiği Mecazlar.

	2008-2009 (Öğrenci)		2008-2009 (Öğretmen)	
	Olumlu-Nötr	Olumsuz	Olumlu-Nötr	Olumsuz
1	Orkestra şefi			Politikacı
2	Kraliçe arı			Otomatik pilota bağlanmış bir aracın pilot kabinindeki insan
3	Baş aşçı			Maşa
4	Hücrenin çekirdeği		Bir omletteki yumurta	
5	Sinir sistemi gibi denetleyici ve düzenleyici sistem			Takunyacı müdür, Bay mevzuat, İstisna müdür
6	Yarış atı		Lokomotif	
7	Gemi kaptanı		Bir evin reisi	
8	Güneş sistemi		Orkestra şefi	
9	Bir opera yönetmeni		Binanın temeli	
10	Vücudumuzun yöneticisi olan beyin			Yönettiği yerin kralı

Kıdem yılı on yıldan az olan öğretmenlerin tamamı (3 kişi) okul müdürüne ilişkin olumlu-nötr mecazlar kullanırken; kıdem yılı on yıldan fazla olan öğretmenlerin 5'i olumsuz, 2'si ise olumlu ifadeler barındıran mecazlar üretmişlerdir. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerin tamamı lisans mezunudur. Okul müdürüne ilişkin olarak anılan mecazlardan bazıları ve bunları dile getiriş sebepleri aşağıda verilmiştir.

“...Evin reisi, evle ilgili her türlü çalışmayı yönetir. Okul müdürü de okul ile ilgili her türlü çalışmayı yapmakla mükelleftir.” (Öğrt.K.L.A.7)

“Genel anlamda okul müdürü inisiyatif ve irade sahibi bir karar mercii olmakla birlikte; çevremizde, gerçek hayatımızda bu vasıflarda yöneticiyi pek görememekteyiz. Gördüğümüz; iradesi azaltılmış, etki ve katkısı yok denecek kadar az, otomatik pilota bağlanmış bir aracın pilot kabinindeki insandır.” (Öğrt.E.L.Ç.2)

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

2013-2014 eğitim – öğretim yılına ait, okul müdürüne ilişkin öğretmenlerin ve öğrencilerin ifade ettiği mecazlar, Tablo 2’de verilmiştir. Buna göre, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında 9. sınıf öğrencilerinin tamamı (2 kişi) olumlu-nötr görüş belirtmiş olup, 10 sınıf öğrencilerinden biri olumlu biri olumsuz mecaz kullanmış, 11. sınıf ve 12. sınıflarda ise 1’er olumlu 2’şer ise olumsuz mecaz kullanılmıştır. Bu durumu örnekleyen mecazlardan bazıları ve kullanılan mecazın nedenine ilişkin açıklamalar tablonun ardından verilmiştir.

Tablo 2.

2013-2014 Eğitim-Öğretim Yılına Ait Okul Müdürüne İlişkin Öğretmen ve Öğrencilerin İfade Ettiği Mecazlar.

	2013-2014 (Öğrenci)		2013-2014 (Öğretmen)	
	Olumlu-Nötr	Olumsuz	Olumlu-Nötr	Olumsuz
1	Evin reisi			Diktatör bir baba
2	Bir gemi kaptanı		Duygulardan huzur, Somut bir kavram olarak mikser	
3	Cumhurbaşkanı			Ahtapot
4		Padişah	Sınıf başkanı	
5		Doğru davranış ve örnek tutumlarla donatılmış bir robot		Nabza göre şerbet veren birisi, mangalda kül bırakmayan politikacı Çatık kaş
6	Çiftlikteki gülleri dikenden ayıran adam			
7		Aslana, kral, padişah		Kafa Yoran Birisi: Ne şiş yansın, ne kebab.
8	Resmi renklendirmek, boyamak üzere olan ressam		Gemi kaptanı	
9		Sağır ve kör bir insan		Deve kuşu
10		Diktatör bir devlet yöneticisi.	Orkestra şefi	

“Gemi kaptanı gibidir. Gemideki her şey ondan sorulur. Tüm tayfaları yönetmesi beklenir... Ama şu da bir gerçektir ki, tayfalar olmadan geminin ve kaptanın bir anlamı kalmaz.” (Öğr.K.S9.2)

“Okul müdürü bence bir toplumu yöneten kişi gibidir. Yani öğrencilere gerekli disiplini vererek toplumu da yönlendirir... Öğretmenler gibidir. Müdür yönettiği yerin en üst düzey insanıdır. Yani bir ülkenin cumhurbaşkanı gibidir. Yetkisi az olan insanların düşündüklerini, aldıkları kararları onaylar. Okul müdürü de okulun cumhurbaşkanıdır Ve genel olarak hep onun sözleri geçerlidir. Okulda en uzak durulan ve samimi olunmayan kişilerden biridir. Grup lideri gibidir. Ciddi ve soğuk.” (Öğr.K.S10.3)

“Doğru davranış, örnek tutumlarla donatılmış bir robot. Böyle düşünmemin sebebi, okul yöneticilerinin kendine özel hiçbir fonksiyonlarının olmaması, sıradan olmalarıdır. Siz hiç faklı, çalgınca hareketleri olan bir okul müdürü gördünüz mü? Ben görmedim... Okul müdürleri her zaman olgun, saygın takım elbiseli insanlardır. Bu yüzden, onların sıradan birer robot olduklarını düşünüyorum.” (Öğr.K.S11.5)

“Diktatör bir devlet yöneticisine benzetiyorum. Kendi katı kurallarının dışına çıkamayan, halkının isteklerini göz ardı eden bir yöneticiye... Öğrencinin gözünü korkutmak için yapılan bazı davranışlar, tutumlar var okullarımızda. Örneğin; tören alanında yapılan “ rahat, hazır ol” komutlarıyla “okul” mu “askeriye” mi? Sorusu uyanıyor ben de. Bir düzen ve disiplin olması gerektiği malum fakat bu fazla abartılmamalı. Bu tutumlarla özgür bireylerin yetişmesine bir engel konuyor. Yani kısaca okul

müdürü disiplin ve düzeni sağlama göreviyle öğrencinin özgürlüğünü sınırlandırma hakkı varmış gibi bir tutumda. Biz okullara kısıtlanmak için değil, eğitilmek, öğrenmek, kendimizi geliştirmek için geliyoruz. Burada büyük bir tezat var görüldüğü gibi...” (Öğr.K.S12.10)

2013-2014 öğretmen verilerine göre, erkek öğretmenlerden 5’i olumsuz 1’i olumlu; kadın öğretmenlerden ise 3’ü olumlu, 1’i olumsuz mecaz belirtmiştir. Kıdem yılı on yıldan fazla öğretmenlerden 5’i olumsuz, 2’si ise olumlu mecaz kullanmıştır. Kıdem yılı on yıldan az olan öğretmenlerden 2’si olumlu, 1’i ise olumsuz mecaz tercih etmiştir. Bu mecazları, belirtme gerekçeleri sorulduğunda ise belirtilmiş olan bazı çarpıcı cevaplar şöyledir:

“Ahtapota. Çünkü o kadar çok kolları olduğuna inanıyorlar ki her şeyden anlıyorlar. Her şeyin iyisini onlar bilirler. Paylaşım, ortak karar alma konusunda en son öğretmenlerin görüşüne başvururlar.” (Öğrt.E.L.Ç.3)

“Geminin kaptanına benzetirim. Gemi kaptanı nasıl idare ederse gemiyi, okul müdürü de okulu idare eder, yönetir...” (Öğrt.K.L.Ç.8)

“Çatık kaş. Çünkü disiplini sağlamak için genellikle somurturlar...” (Öğrt.E.L.Ç.6)

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 3’te gösterilen 2008-2009 ve 2013-2014 eğitim-öğretim yıllarına ait öğretmen verileri ele alındığına, okul müdürüne ilişkin mecaz üretmeleri istenen 2008-2009 eğitim-öğretim yılında görev yapan öğretmenlerden yarısının olumlu-nötr (5 kişi), yarısının ise olumsuz (5 kişi) mecaz kullandığı görülmüştür.

Bu durum 2013-2014 eğitim-öğretim yılı öğretmenlerinde ise 4 olumlu-nötr, 6 olumsuz mecaz belirtilmesi biçiminde ortaya çıkmıştır. 4 kadın öğretmenin tamamı okul müdürü kavramı için olumlu-nötr görüş belirtirken, erkek öğretmenlerin 5’i olumsuz 1’i olumlu mecazlar kullanmış ve bu sonucu örneklendiren mecazlara aşağıda yer verilmiştir.

“Binanın temeline benzer. Herhangi bir sorun karşısında binanın uğrayacağı aksaklıklar, temelinin iyi ya da kötü olmasına göre değişir. Eğer binanın temeli, yönetici, tecrübeli, iyi bir deneyime sahipse bina, yani kurum, en az hasarla kurtulacaktır. Kötü olması durumunda bina, yıkılmaktan kendini alamayacaktır.” (Öğrt.K.L.A.9)

“Maşaya benzetiyorum. Birilerinin yapmak ve uygulamak istediklerini uygulamaya yarayan araç. Bir alt kademe veya bir üst kademe konumunda olması bir şeyi değiştirmiyor. Herkes, herkesin maşası konumunda...” (Öğrt.E.L.Ç.3)

Kıdem yılı açısından bakıldığında, kıdem yılı on yıldan fazla olan öğretmenlerden 5’i, olumsuz bir mecaz tercih ederken, 2’si olumlu-nötr mecazlar kullanmış; kıdem yılı on yıldan az olanların ise tamamı okul yöneticisi kavramı için olumlu mecazlar tercih etmişlerdir. Çarpıcı birkaç örnek aşağıdadır.

“Daha önceleri iki çeşit müdür vardı: Kıl müdür, baba müdür. Fakat serbest piyasa ekonomisi ve 12 Eylül’le birlikte çeşit çoğaldı. Bunlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz; Takunyacı müdür: İnanc temelli göreve getirilen müdürdür. Bay mevzuat: Sadece formaliteleri yerine getirir. İstisna müdürler: Bunlarda idarecilik özellikleri vardır. Eğitimi ciddiye alırlar. Fakat bunları da eğitimciler ciddiye almaz.” (Öğrt.E.L.Ç.5)

“Okul müdürü bir lokomotif benzer. Yönetici, kişileri yönlendiren, onları ileri taşıtan bir kişi olduğu için böyle bir benzetme yaptım. Vizyonu, misyonu ne kadar güçlü olursa yönettiği kişiler de o derecede başarılı olur.” (Öğrt.E.L.Ç.6)

Tablo 3.

2009 ve 2013-2014 Eğitim – Öğretim Yıllarına Ait, Okul Müdürüne İlişkin Öğretmenlerin İfade Ettiği Mecazlar.

	2008-2009 (Öğretmen)		2013-2014 (Öğretmen)	
	Olumlu-Nötr	Olumsuz	Olumlu-Nötr	Olumsuz
1		Politikacı		Diktatör bir baba
2		Otomatik pilota bağlanmış bir aracın pilot kabinindeki insan	Duygulardan huzur, Somut bir kavram olarak mikser	
3		Maşa		Ahtapot
4	Bir omletteki yumurta		Sınıf başkanı	
5		Takunyacı müdür, Bay mevzuat, İstisna müdür		Nabza göre şerbet veren birisi, mangalda kül bırakmayan politikacı
6	Lokomotif			Çatık kaş
7	Bir evin reisi			Kafa Yoran Birisi: Ne şiş yansın, ne kebab.
8	Orkestra şefi		Gemi kaptanı	
9	Binanın temeli			Deve kuşu
10		Yönettiği yerin kralı.	Orkestra şefi	

2013-2014 eğitim-öğretim yılında görev yapan 4 kadın öğretmenden 3'ü okul yöneticisi kavramı için olumlu-nötr görüş belirtirken 1'i olumsuz mecaz kullanmıştır. Erkek öğretmenlerin ise 5'i olumsuz 1'i olumlu mecazlar kullanmıştır. Bu sonucu örneklendiren mecazlar aşağıda verilmiştir.

“Duygulardan “ huzur” a benzer. Somut bir kavrama benzetmem gerekirse “mikser”e benzetirim. Bence okul müdürü çalışma ortamını güzelleştirmek, daha verimli çalışabilmek, yaptığımız işi en iyi yapabilmek adına yaşadığımız duygulardan “ huzur” a benzer. Çalışma ortamında okul müdürü ya da daha kapsamlı bir ifadeyle huzuru yakalayamıyorsan yaptığın işte de huzurlu olamazsın, bu bütün hayatına yansır. Başarında, mutluluğunda, çevrendeki bütün ilişkilerde bu durumdan etkilenir. Somut bir kavrama benzetmem gerekirse “mikser”e benzetirim. Pasta yapmak için aldığı bütün malzemeleri çırparak tek bir görüntü sağlamak adına homojenize edip ürüne dönüştürür. Bazen doğru tarif, doğru malzeme yetmeyebilir. Doğru çırpmak da gerekir.” (Öğrt.K.L.Ç.2)

“Deve kuşuna benzetiyorum. Çoğu yeniliklere ve gelişmelere kapalı, kendi bildiklerinin en iyisi olduğunu düşünen kişi...” (Öğrt.K.L.A.9)

Kıdem yılı on yıldan fazla olan öğretmenlerden 5'i olumsuz, 2'si olumlu-nötr mecazlar tercih ederken; kıdem yılı on yıldan az olanların ise 2'si olumlu-nötr, 1'i olumsuz mecaz kullanmıştır. Ortaya çıkan duruma ilişkin mecazlar ve bunların seçiliş nedenlerini açıklayan ifadelerin bazıları aşağıda yer almaktadır.

“Diktatör babaya benzer... Emreder, yaptırır. Kendisinden başkası hiçbir şey düşünmez. Her şeyin kendi kontrolünde olmasını ister, insanların düşüncesini almaz. Küçükler konuşmaz... Feodal duygu düşünce ve bağlarla hareket eder.” (Öğrt.E.L.Ç.1)

“Bir orkestra şefine benzetiyorum. Bir orkestrada birden fazla müzik aleti ve bu müzik aletlerini kullanan müzisyen vardır. Müzisyenler kullandıkları müzik aleti ile ilgili her şeyden (bakım, akort, vb.) ve orkestraya uyumdan sorumludur. Müzik aletlerinin birbiriyle uyumu sonucu ortaya çıkacak eserin güzelliği, o esrin dinleyici tarafından alkışlanması o orkestrayı yöneten şefe bağlıdır. Dinleyici olmazsa müzisyen motive olmaz, müzik aletlerinin bakımı yapılmazsa iyi ses çıkarmaz. Müzisyenin çalışma koşulları iyi olmazsa mutlu olmaz. İşte bunlardan bir tanesi aksarsa ortaya büyüleyici bir eser çıkmaz. Okul da böyledir. Orkestra şefi: müdür, müzisyen: öğretmen, müzik aleti: öğrenci, dinleyici veli, eser: eğitim. Eğitimin birçok ayağı vardır. (öğretmen, öğrenci, veli, vb.) bunların birbiriyle uyumu ortaya çıkacak eğitimin kalitesini gösterir. Bunlardan birinin aksaması, eğitimin de aksaması demektir. İşte bu uyumu/düzeni sağlayarak iyi bir sonuç elde edilmesini sağlayacak olan kişi okul müdürüdür.” (Öğrt.K.L.Ç.10)

“Berbere ve politikacılara benzetiyorum. Nabza göre şerbet veren birisine, her saça bir tarak vuran berbere, mangalda kül bırakmayan politikacılara benzetiyorum...” (Öğrt.E.L.Ç.5)

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4’te verilmiş olan 2008-2009 ve 2013-2014 eğitim öğretim yılı verileri incelendiğinde, 2008-2009 döneminde, okul müdürünü mecazlarla tanımlamaları istenen öğrencilerin tamamının olumlu-nötr mecazlar kullandıkları görülmüştür. Bu olumlu-nötr mecazlardan bazıları şöyledir.

“Vücudumuzun yöneticisi olan beyine benzetebiliriz. Yönetici benzer görevlerde, durumlarda bulunan insanların düzenlerini sağlayabilmek, devamlılığını sağlayabilmek için görevlendirilmiş kişidir... Yönetici olayını kolay kavrayabilmek için vücudumuzun yöneticisi olan beyine benzetebiliriz. Vücudun gerçekleştirdiği tüm davranışlar, hareketler beyine bağlıdır. Beyin izin verdikçe yaparız... Eğer beyin olmasaydı vücutta denge sağlanamazdı. O müthiş düzen bozulurdu. Dengeyi sağlamak için bir takım gibi bir arada olmak gerekir ki bunu sağlayan beynimizdir.” (Öğr. E.S12.10)

“Okul müdürünü kraliçe arıya benzetebilirim... Çünkü yöneticilikte olduğu gibi müdür okul binasının merkezindedir. Yapılacak işlerin planını, düzenini ayarlar. İşlerin yapılmasını sağlar. En yetkili kişidir. Kraliçe arı da diğer arıların görevlerini belirler. Merkezdedir. Arıların çalışarak bal yapmalarını sağlar.”(Öğr.K.S9.2)

2013-2014 eğitim öğretim yılında ise bu durum değişmiş ve öğrencilerin yarısı (5 kişi) olumlu-nötr mecazlar tercih ederken, diğer yarısı ise olumsuz mecazlarla okul müdürünü betimlemişleridir. 9. sınıfların tamamı (2 kişi) olumlu-nötr görüş belirtirken; 10. sınıflardan 1 olumlu 1 olumsuz mecaz çıkmıştır. 11. ve 12. sınıflarda ise 1’er öğrenci olumlu, 2’şer öğrenci ise olumsuz mecazlar yoluyla okul yöneticisi kavramını tanımlamışlardır.

“İdareci bir padişahdır. Okul müdürü genelde öğrencilerin kılık kıyafetiyle ilgilenen, okul kurallarına göre sağlıklı bir eğitim ortamı sağlamaya çalışan idarecidir. Ama çoğu zaman idareci öğrencinin halinden anlamaz, öğrenci de idareciyi anlamaz. Yani idareci bir padişahsa, öğrenciler o padişahın yönettiği halktır. Eğer halkın istekleri göz önünde bulundurulmuyorsa o padişah halkın gözünde padişah sayılmaz. Bir müdür, bir imparatorluğu yönetebilecek kapasiteye ve bilgiye sahip olmalıdır. Yani bir okul müdürü taht sahibidir. Ama öğrencilerin gözünde bu böyle değildir. Okul müdürü, sıraya girdiğimizde komik cümle kurmuşsa, öğrenciler bununla hep dalga geçerler... Bir de okul müdürü arkasından dolap çevrilen insandır. Telefonla uğraşırken müdür gelince hemen cebimize koyarız. Ardından geri çıkarırız. Yani “arkasından dolap çevrilen insan”dır.” (Öğr.K.S10.4)

Tablo 4.

2008-2009 ve 2013-2014 Eğitim – Öğretim Yıllarına Ait, Okul Müdürüne İlişkin Öğrencilerin İfade Ettiği Mecazlar.

	2008-2009 (Öğrenci)		2013-2014 (Öğrenci)	
	Olumlu-Nötr	Olumsuz	Olumlu-Nötr	Olumsuz
1	Orkestra şefi		Evin reisi	
2	Kraliçe arı		Bir gemi kaptanı	
3	Baş aşçı		Cumhurbaşkanı	
4	Hücrenin çekirdeği			Padişah
5	Sinir sistemi gibi denetleyici ve düzenleyici sistem			Doğru davranış ve örnek tutumlarla donatılmış bir robot
6	Yarış atı		Çiftlikteki gülleri dikenden ayıran adam	
7	Gemi kaptanı			Aslana, kral, padişah
8	Güneş sistemi		Resmi renklendirmek, boyamak üzere olan ressam	
9	Bir opera yönetmeni			Sağır ve kör bir insan
10	Vücudun yöneticisi beyin			Diktatör bir devlet yöneticisi

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Okul müdürüne ilişkin öğrencilerin ifade ettiği mecazlar ve bu mecazları ifade ediş sebeplerine ilişkin açıklamalar ile öğretmenlerin ifade ettiği mecazlar ve bu mecazları ifade ediş nedenlerine ilişkin açıklamalar arasındaki farklar bu başlık altında ele alınmıştır.

2008-2009 yılında öğrenci ve öğretmenler tarafından ifade edilen okul yöneticisine ilişkin mecazlar incelendiğinde, öğretmenlerin ifade ettiği mecazların öğrencilerin ifade ettiği mecazlara oranla daha eleştirel bir üslup taşıdığı görülmektedir. Öğrencilerin hepsi okul müdürünü “orkestra şefi, kraliçe arı, baş aşçı, hücre çekirdeği, denetleyici ve düzenleyici sistem, opera yönetmeni, güneş sistemi, gemi kaptanı, yarış atı, beyin” benzetmeleriyle ortaya koymuşlardır. Bu benzetmelerde ve benzetmelerin sebeplerine ilişkin açıklamalarda okul müdürü hep düzen sağlayan, ileriye götüren, dengeyi koruyan gibi yöneticiye pozitif anlamlar yükleyen kavramlarla özdeşleştirilmiştir.

2008-2009 eğitim – öğretim yılına ait, okul müdürüne ilişkin öğretmen benzetmeleri değerlendirildiğinde ise, öğretmenlerden 5’inin okul müdürüne eleştirel yaklaşım onları “politikacı, otomatik pilota bağlanmış bir aracın pilot kabinindeki insan, maşa, takunyacı müdür, havlucu müdür, bay mevzuat” ifadeleriyle betimledikleri görülmüştür. “Omletteki yumurta, lokomotif, evin reisi, orkestra şefi, bulunduğu kurumun kalbi, binanın temeli, elementlerin atomu ya da çekirdeği, ayakkabı bağcı” mecazları ise diğer 5 öğretmenin olumlu-nötr yaklaşımıyla ortaya çıkan mecazlardır. Erkekler kadınlara kıyasla çok daha olumsuz mecazlar üretmişlerdir. Kadın öğretmenlerin hepsi (4 kişi) olumlu-nötr mecazlar kullanarak okul müdürünü tanımlamışlardır. Kıdem yılı değişkeni, deneyim arttıkça olumsuz mecazların tercih edilme oranının da arttığını ortaya koymaktadır. Öte yandan 2013-2014 eğitim-öğretim yılında eğitim gören öğrencilerin okul müdürüne ilişkin olarak belirttikleri mecazlar 2008-2009 öğrenci

verilerine göre daha olumsuzdur. Olumlu mecazlara “evin reisi, gemi kaptanı, bir ülkenin cumhurbaşkanı, gülleri dikenlerinden ayıran kişi ve ressam”; olumsuz mecazlara ise “padişah, örnek tutumlarla donatılmış bir robot, aslan, sağır ve kör bir insan, diktatör bir devlet yöneticisi” örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca, sınıf seviyesi yükseldikçe olumsuz yaklaşımların da arttığı görülmektedir.

2013-2014 öğretmen verileri incelendiğinde, öğretmen ve öğrenci verilerinin daha çok benzeştiği görülmektedir. Öğretmenlerden 6’sının olumsuz, 4’ünün ise olumlu-nötr mecazlar kullanarak yönetici kavramını tanımladıkları görülmektedir. Erkekler (5 olumsuz, 1 olumlu) kadın öğretmenlere (3 olumlu-nötr, 1 olumsuz) kıyasla çok daha olumsuz bir tutum içerisindeyler. Kıdem yılının yükselmesi de olumsuz yaklaşımı arttıran nedenler arasında – 2008-2009 verilerinde de olduğu gibi - sayılabilir. 2008-2009 ve 2013-2014 verileri bir bütün olarak kıyaslandığında, okuldaki müdür değişimiyle birlikte öğrenci verilerinde de bir değişim olduğu ve mecazların olumsuza doğru kaydığı görülmektedir. Öğretmenler de ise, yıllar arasında çok büyük bir değişim olmadığı, sadece olumlu-nötr ile olumsuz arasındaki 5’e 5 olan oranın 4’e 6 biçiminde değiştiği görülmektedir. Her iki eğitim-öğretim dönemi için de, kadınların zihninde okul müdürünün daha olumlu bir imaja sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Bir başka bulgu olarak, öğrenciler ile öğretmenlerin okul müdürüne ilişkin algılarının farklılaştığı; 2013-2014 eğitim-öğretim yılında ise öğrenci yaklaşımının olumsuza kaydığı gözlenmiştir. İlk sonuç, öğrencilerin müdürü okuldaki eğitim atmosferinin başındaki kişi olarak algılamalarından dolayıyla da saygı duyuyor olmalarından kaynaklanabilir. Ayrıca öğrencilerin gözünde müdür ve öğretmen kendilerinin üstünde, onları eğiten ve yönlendiren kişiler olarak yer almaktadır. Bu da olaya çok eleştirel yaklaşmalarının başka bir nedeni olabilir. Öğretmenler ise yöneticiyi statü olarak kendilerinden çok da fazla ayırmıyor bu nedenle de onları eleştirme hakkını kendilerinde daha çok görüyor olabilirler. Zira bu bakış açısı benzetmelerine de yansımış ve ortaya ilginç benzetmelerin çıkmasını sağlamıştır. Bu sonuçlar arasında dikkat edilmesi gereken noktalardan birisi de, öğrencilerin algılarındaki ve dolayısıyla okul kültüründeki değişimdir. Müdür değişimiyle birlikte daha fazla olumsuz mecaz tercih edilmesi, öğrencilerin kendilerini eskiye kıyasla daha fazla kontrol altında hissediyor olmaları ve bu durumdan memnun olmadıkları biçiminde yorumlanabileceği gibi; okul müdürünün otokratik bir yönetim anlayışı içerisinde olup gereğinden fazla kontrol etme çabasına giriştiği biçiminde de yorumlanabilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, okul müdürlerinin öğretmen ve öğrenciler tarafından nasıl algılandıklarının mecazlarla ortaya konması ve müdür değişikliğinin okul kültüründeki değişime etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda, 2008-2009 ve 2013-2014 eğitim-öğretim dönemlerinde lisede görev yapan öğretmenlerin ve eğitim gören öğrencilerin görüşleri mecazlar yoluyla ortaya konulmuştur. Araştırma nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Okul müdürüne ilişkin öğrenci yorumları incelendiğinde, öğrencilerin okul müdürlerini öğretmenlere oranla daha çok idealize ettikleri ve bu durumun özellikle 2008-2009 verilerinde net bir biçimde ortaya çıktığı görülmektedir. Bu olumlu tutumda, öğrencilerin okul müdürüyle kişisel ya da arkadaşlık ilişkisi içerisinde olmamalarının, dolayısıyla da okul müdürünü kişiliğinden bağımsız olarak, sadece “okulun tepesindeki kişi”, yönetici kimliği ile tanıyan olmalarının etkisi olabilir. Ayrıca, toplumumuzda “statü” sahibi olmak, saygı uyandıran bir durumdur ve öğrencilerin de bu “statü”den etkilenmemeleri mümkün değildir. Okul müdürü, öğrencilerin zihninde odasına çok nadir ve ancak çok gerekli olduğunda girebilecekleri, ulaşılması güç “tepe noktası” imajını uyandırmış; “kraliçe arı”, “baş aşçı”, “hücrenin çekirdeği”, “gemi kaptanı” gibi ortamlarının en önemlileri sayılan varlıklara ilişkin mecazlarla tanımlanmış olabilir. Benzer bir çalışma gerçekleştirmiş olan Cerit (2008, s. 693), mecaz yoluyla öğretmen kavramına ilişkin öğrenci, öğretmen ve yönetici algılarını analiz etmeyi amaçlamıştır. Öğretmen kavramı için daha çok “bilgi kaynağı ve dağıtıcısı, anne/baba, arkadaş, rehber ve çevresini aydınlatan kişi” gibi olumlu benzetmeler tercih edilmiştir.

Öğrenciler için okul yöneticisinin, her gün derslerine giren ve onlarla iletişim halinde olan öğretmenlerine oranla daha bilinmeyen bir figür olduğu ve bu nedenle de bilinmeyene duyulan saygı ve hafif korkuyu daha kolay uyandırdığı düşünülebilir. Bu bağlamda, öğrencilerde müdür hakkında bilinmeyene ya da az bilinene karşı hissedilen bir saygı ve korku durumu oluştuğu varsayılabilir.

Yukarıda bahsi geçen yorumlar geçerli olmakla birlikte, 2013-2014 verilerinde yarı yarıya bir değişimin gözlenmiş olması ilginç bir sonuçtur. Aradan geçen beş yıllık süreçte, okul kültüründe yaşanmış olan bu farklılaşma, okul müdürünün değişmesiyle okulda yaşanan yönetim değişikliği anlayışıyla açıklanabilir. Zira, aynı yaş grubundaki öğrencilerin önceki verilere kıyasla (2008-2009 verileri) daha fazla olumsuz mecaz tercih etmiş olmaları okul yönetiminde hissetmiş oldukları otokratik yönetim anlayışına dayandırılabilir. Bu sonucu destekler nitelikteki bir sonuç da, sınıfça ve dolayısıyla yaşça büyük öğrencilerin daha olumsuz bir tutum içerisinde olmalarıdır. Geçmiş yönetimdeki serbestliği bulamamanın rahatsızlığı ile bu mecazları tercih etmiş olabilirler. Öte yandan, hızla ve önlenemez bir biçimde ilerleyen teknoloji ve bunun hayatımıza olan yansımaları düşünüldüğünde, yeni neslin olumsuz mecazları daha çok tercih etmiş olmasında, okul yöneticilerinin sergilemiş oldukları davranış kalıpları kadar, internet ve sosyal medyanın da rolü sorgulanabilir. Bundan beş yıl önceki koşullara kıyasla bugün çok daha fazla sanal iletişim halinde olan gençler, fikir düzeyinde birbirlerini çok daha fazla ve kolay bir şekilde etkiliyor ve yönlendiriyor olabilirler. Bu da baskın sosyal medya fikirlerinin öğrenci tutum ve davranışlarını ve durumları algılayış biçimlerini etkiliyor olabilir.

Elde edilen sonuçlara öğrenmenler açısından yaklaşıldığında, gerek 2008-2009 gerekse 2013-2014 eğitim-öğretim yılında öğretmenler tarafından tercih edilen mecazların benzeştiği, yaklaşık yarı yarıya bir oranla (2008-2009: 5 olumlu-nötr, 5 olumsuz; 2013-14: 4, olumlu-nötr 6 olumsuz) olumlu-nötr ve olumsuz mecazlar ürettikleri görülmektedir. Elde edilen sonuçlar, kıdem yılı ile öğretmenlerin okul müdürünü algılayış biçimleri arasında negatif bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Kıdem yılı fazla olan öğretmenlerin, okul müdürüne ilişkin mecazlarında olumsuz bir tutum izlemeleri, okul müdürlerini kıdem yılı daha az olan öğretmenlere oranla daha uzun zamandır tanıyor olmalarına ve bu nedenle de aralarında iş ilişkisi dışında “olumlu ya da olumsuz” bir ilişkinin de var oluşuna bağlanabilir. Dahası bu öğretmenler bekli de okul müdürünün kendileriyle birlikte öğretmenlik yaptıkları günleri hatırlıyor ve eski arkadaşlarına daha eleştirel yaklaşıyor olabilirler. Okul müdürlerinin mesleki geçmişlerinin öğretmenliğe dayanıyor oluşu, meslekte yıllarını geçirmiş olan kıdemli öğretmenlerin bu yöneticiler ile aralarında çok fazla statü farkı olduğunu düşünmemelerine, bu nedenle de okul müdüründen çok yöneticilik makamına ilişkin olumsuz tutum içerisinde olmalarına sebep olabilir.

Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda, on yıldan az kıdem yılına sahip ve dolayısıyla okul müdürüyle önceki yorumlarda belirtilen derecede ve yeterince vakit geçirmemiş olan öğretmenlerin kullandığı mecazların öğrenciler için açıklanan nedenlerle örtüşebileceği ve bu nedenle daha olumlu oldukları yorumu yapılabilir. Ayrıca kıdem yılından bağımsız olarak, öğretmen görüşlerinin farklılık göstermesi öğretmen ve okul müdürünün siyasi görüşlerine göre de farklılık gösteriyor olabilir. Okul müdürünü siyasi açıdan kendilerine daha yakın bulan öğretmenler daha olumlu mecazları tercih etmişken, daha uzak bulanlar olumsuz mecazları tercih etmiş olabilirler. Tüm bunların yanı sıra, okul müdürünün yetkilerinin sınırlı olduğunun bilinmesi öğretmen yorumlarının daha mantıklı olmasına yol açabileceği gibi; yorumlar öğretmenlerin yönetici ile olan kişisel ilişkileri sonucunda da farklılaşabilir.

Çalışmanın sonuçlarından hareketle, okul müdürleri ile öğretmenler arasındaki iletişim ve ilişkilerin geliştirilmesi gerektiği söylenebilir. İster bir okulun, ister başka herhangi bir kurumun başında olsun, yönetici astları tarafından sayılan ve yaptırım gücü olması gereken kişidir. Öte yandan işgörenlerde “saygı uyandırma” ve “otoriteyi kabul ettirebilme” ancak yöneticinin doğru tutum ve davranışlar sergilenmesiyle mümkün olabilecektir. Bu ve buna benzer çalışmalar, okul müdürleri tarafından izlenip, incelenebilir ve okuldaki koşullar bu çalışmalar ışığında yeniden gözden geçirilebilir. Mecazlara benzer biçimde, okul kültüründe her öğretmenin ya da müdürün bir lakabı olabilir. Bunlar müdür tarafından iyi değerlendirilip kurumunu ve paydaşların bakış açılarını anlamak bakımından önemli ipuçları olarak görülebilir. Okuldaki çeşitli söylentiler, mitler de bu bağlamda ele alınıp veri kaynağı olarak kullanılabilir.

Okullar düşünsel ve davranışsal dönüşümlerin yapıldığı, toplumun geleceğinin şekillendirildiği kurumlardır. Her okul, sahip olduğu kültür ve o kültürü oluşturan temel öğelerden biri olan okul müdürüne bağlı olarak konumlanır ve bir imaja bürünür. İşte, bu noktada okul örgütünü doğru imaj ve okul kültürüne ulaştırabilecek, liderlik niteliklerine sahip yöneticilerin yetiştirilmesi, seçilmesi ve atanması büyük önem taşımaktadır.

Extended Abstract

Introduction

Metaphor can be defined as a figure of speech to define something or someone and generally this meaning is different from its main meaning (Türk Dil Kurumu, 2004). Semerci (2007) states from Levine (2005, p. 172) that the word “metaphor” is accepted to be derived from the Greek word “Metapherein”; “meta” means “to change” and “pherein” means “to endure”. By the help of them, we can understand the unknown situations (Woollard, 2004, p. 13) and can make connections between different subjects (Maasen & Weingart, 2000).

Metaphors, which help us to understand the phenomenon and reduce complexity by making them clearer, are important tools to explain the relationship between the language and learning (Cerit, 2008; Cook-Sather & Collage, 2008; Midgley, Trimmer & Davies, 2013, p. 1; Woollard, 2004, p. 12). However, too much repetition would make the metaphor to become a stereotype and it would turn into a common expression (Hellsten, 2003). Thus, a metaphor is a bridge between the expressions and it helps to reduce the complexity (Burke, 1989).

The appropriate use of metaphors is accepted to be effective tools for improving learning (Goldstein, 2005). In fact they are produced in daily life simultaneously (Jensen, 2006; Woollard, 2004, p. 12) and take place in the context in spite of being isolated (Schmitt, 2005). In our country there some researches based on metaphors (Arslan & Bayrakçı, 2006; Balcı, 1999, 2001; Cerit, 2008; Erdem & Satır, 2000; Güven & Güven, 2009; Kıldan, Ahi & Uluman, 2012; Oğuz, 2005; Saban, 2004; Saban & Koçbeker, 2007; Ünal, Yıldırım & Çelik, 2009) about the school culture, school administration, principals and teachers.

Schools that have the universal goal of passing culture to the next generations, have also their special organizational culture including values and norms (Çelikten, 2006, p. 271). Organizational culture can be defined as a system of shared attitudes, values, assumptions, feelings, facilities and interactions (Özer, Aslan, & Ağıroğlu-Bakır, 2009, p. 269-270). Each school has a unique culture that differentiates it from the others (Deal & Peterson, 1990, p. 7-8; Schein, 2004). School culture which has such important effects on education and the school system in general is needed to be investigated. As being one of the main elements of school culture, principals who are expected to have functional decisions (Aydın, 2000, p. 128) are the people who change the school according to their point of view. In this study, it is aimed to investigate the students' and teachers' perceptions of the principal and the effects of principal change on these perceptions through metaphors. Regarding the aims explained above, the answers of these questions have been investigated in this qualitative study.

1. What are the metaphors, regarding principal, expressed by teachers and students, the explanations for choosing these metaphors and the differences between the expressions of teachers and students during 2008-2009 education years?

2. What are the metaphors, regarding principal, expressed by teachers and students, the explanations for choosing these metaphors and the differences between the expressions of teachers and students during 2013-2014 education years?

3. What are the metaphors, regarding principal, expressed by teachers and the explanations for choosing these metaphors during 2008-2009 and 2013-2014 education years?

4. What are the metaphors, regarding principal, expressed by students and the explanations for choosing these metaphors during 2008-2009 and 2013-2014 education years?

5. What are the differences between the metaphors, regarding principal, expressed by students and teachers and the explanations of them for choosing these metaphors?

Method

Research Design

In this study, it is aimed to investigate the students' and teachers' perceptions of the principal and the effects of principal change on these perceptions through metaphors. It is a qualitative study based on the phenomenological method (Karasar, 1999, p. 77; Yıldırım & Şimşek, 2006). In the study, the data obtained from the students and teachers in the education year of 2008-2009 has been compared with the data obtained in the education year of 2013-2014 from the similar study group constituted according to the same criterion.

Participants

In this qualitative study, the sample is constituted from the students and teachers of 2008-2009 and 2013-2014 education years from a high school in the centre of Malatya. Based on the convenient sampling method, the study was carried out with 10 students and 10 teachers in both of the education years. In order to create diversity among the samples, students are chosen as 2 from 9th and 10th grades and 3 from 11th and 12th grades. Also, teachers have been chosen from different sexes, experience periods and graduation levels. Three of the teachers among this teacher group have worked both in the education years of 2008-2009 and 2013-2014. In order to find out if there is a transformation in the school culture based on the principal change and how this transformation is perceived by the teachers and students are investigated through metaphors.

Instrument

In the research, interview and note-taking techniques have been used. In order to get the data from the teachers, a semi-structured which was created by the researchers has been used. The semi-structured interview includes some literature knowledge with some questions. After explaining the term "metaphor" briefly, the participants have been asked to give their answers sincerely.

Procedure

In the first phase, the participants have been informed about the aim of the study briefly in order to let them feel relaxed and be ready for the interviews. The explanations and the questions in the semi-structured form have been used to get relevant and necessary information from the participants. The data collection period was held in the schools to create a natural atmosphere for the participants.

Data Analysis

Content analysis technique has been used to analyze the data. The metaphors stated by teachers and students have been put into groups, sorted as tables and commented according to the themes of positive-neutral and negative. In order to reflect the dramatic perceptions, some direct quotes have also been used and the participants have been coded with some letters and numbers. In this study, teachers have been coded as "Öğrt." and students have been coded as "Öğr."

Results

In 2008-2009 education year, all of the students preferred neutral-positive metaphors about the principal when half of the teachers (5 people) preferred neutral-positive and the other half's choice was negative. All of the female teachers' but only one male teacher's metaphors were neutral-positive. 3 teachers who have less years of seniority than 10 years used neutral-positive metaphors, while 5 of the teachers with more years of seniority than 10 years preferred negative ones.

In 2013-2014 education year, all of the 9th students (2 students) and 1 student from 10th, 11th and 12th grades preferred neutral-positive metaphors about the principal. 5 of the male and 1 of the female teachers used negative metaphors.

Comparison of teachers' data in the education years of 2008-2009 and 2013-2014 has shown that, in both of the education years approximately half of the teachers have chosen neutral-positive metaphors. Both, females and the ones who have less the years of seniority in teaching chose more neutral-positive metaphors.

In the education years of 2008-2009 and 2013-2014, the comparison of student metaphors show that, all the metaphors belonged to the 2008-2009 education year are neutral-positive. But in the education year of 2013-2014, only half of the students (5 students) preferred neutral-positive and the rest preferred negative metaphors.

The findings have shown that metaphors stated by the teachers contain a more critical point of view. Also, it is seen that the change of the principal has affected the student metaphors (became more critical and negative) more than the teacher metaphors as teacher metaphors haven't been affected by this change. Among the positive-neutral metaphors, there are "order creator, bringing people to the further and balance supporter". "Politician, king, sultan and a dictator dad" are some of the negative ones.

Discussion, Conclusion & Implementation

In this research, it is aimed to investigate the students' and teachers' perceptions of the principal and the effects of principal change on these perceptions through metaphors in the education years of 2008-2009 and 2013-2014. When the students' data have been examined, it is shown that the principal is idealized and this result is especially distinctive in the 2008-2009 education years' data. It is a possible reason that the principal is more unknown figure when compared to the teacher and because of this he can create the feelings of respect and some sort of fear on students. Students don't have a personal or friendly relationship with the principal, so they may see him/her only as "the person on the top of the school" regardless of his personality and use metaphors as "queen bee, the main cook, the ... of the cell, captain of a ship." Cerit (2008) conducted a similar research and tried to find out the perception of students', teachers' and principals' through metaphors. In this case, metaphors have been realized as "source of knowledge and distributer, mother, father, friend, guide".

In 2013-2014 education years, half of the students have preferred negative metaphors to define the principal. This differentiation can be explained by the transformation in school culture which is the result of the principal change. The new leadership style, which is also the reason of this cultural change, can be accepted as more controlling. Moreover, the irrepressible and fast development of the technology and its reflections to our lives give us another point of view about this negative transformation in school culture as it makes it easier to affect the students' each other through the internet.

When we approach the situation in terms of teachers, both 2008-2009 and 2013-2024 education years data are similar and nearly half is positive-neutral and the other half is negative. The results show us that there is a negative correlation between the years of seniority and the positive-neutral metaphors. When the years of seniority increases may be teachers have the idea that they don't have

much difference in status compared to the principal, or maybe this negative approach is because of not for the principal but for the managerial authority.

By the help of the results that have been gathered at the end of this study, it can be emphasized that the relationship between the principals and teachers must be developed. Each school would create a position according to its culture which has been mainly affected by the principal as one of the main figures of school and the culture. In a school or maybe in another organization, the managerial position needs to be respected and the power of influence. However, it shouldn't be forgotten that, only if the directors perform the true attitudes and approaches, than the employees and in more general term followers would feel respect and accept the authority. As schools are the constitutions where behavioral and intellectual transformations take place for the society, the principals with appropriate qualities for these important constitutions are also needed. Only then, the schools would be able to create more qualified education standards.

Kaynakça

- Arslan, M. M. & Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 171, 100-107.
- Aydın, M. (2000). *Eğitim yönetimi* (6. Baskı) Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.
- Balcı, A. (1999). *Okulla ilgili mecazlar: Seçilmiş dört okulda öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin okul algıları* (Ankara). Unpublished Doctorate Thesis, ODTÜ, Ankara.
- Balcı, A. (2001). Öğrenci, öğretmen ve velilerin okul kavramlaştırmaları: Okul'un metaforik bir analizi. X. *Ulusal Eğitim Bilimleri Sempozyumu*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Burke, K. (1989). *On symbols and society*. Chicago, London: University of Chicago Press.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Cook-Sather, A. & Collage, B. M. (2008). Movements of mind: Thematrix, metaphors, and re-imagining education. *Teachers Collage Record*. 105(6), 946-977.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve eğitim metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 269-283.
- Deal, T. E. & Peterson, K. D. (1990). *The principal's role in shaping school culture*. Washington, DC.: Office of Educational Research and Improvement.
- Erdem, F. & Satır, Ç. (2000). Farklı örgütlerde kültürel yapının metaforlarla analizi. VIII. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*, 25-27 Mayıs. Erciyes Üniversitesi, Nevşehir.
- Goldstein, L. S. (2005). Becoming a teacher as a hero's journey: Using metaphor in preservice teacher education. *Teacher Education Quarterly*, 32(1), 7-24.
- Güven, B. & Güven, S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde metafor oluşturma becerilerine ilişkin nicel bir inceleme, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 503-512.
- Hellsten, I. (2003). Focus on metaphors: The case of "frankenfood" on the web. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 8(4).
- Jensen, D. (2008). Metaphors as a bridge to understanding educational and social contexts. *International Journal of Qualitative Methods*, 5(1), 36-54.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi* (9. basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kıldan, A. O., Ahi, B., & Uluman, M. (2012). Öğretmen adaylarının mecazlar yoluyla çocuk kavramına bakış açıları (boylamsal bir çalışma). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*. 13(1), 149-165.
- Maasen, S. & Weingart, P. (2000). *Metaphors and the dynamics of knowledge* London and New York: Routledge.

- Midgley, W., Trimmer, K., & Davies, A. (Eds.). (2013). *Metaphorsfor, in and of education research*. UK: Cambridge Scholars.
- Oğuz, A. (2009). Öğretmen adaylarına göre ortaöğretim öğretmenlerini temsil eden metaforlar. *Milli Eğitim Dergisi*, 182, 36-56.
- Özer, N., Aslan, M. & Ağıroğlu-Bakır, A. (2009). Okul kültürüne ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri: Nitel bir araştırma. *İlköğretim Online*, 8(1), 268-281.
- Saban, A. (2004). Prospective classroom teachers' metaphorical images of selves and comparing them to those they have of their elementary and cooperating teachers. *International Journal of Educational Development*, 24(6), 617-635.
- Saban, A., Koçbeker, B. N. & Saban, A. (2007). Prospective teachers' conceptions of teaching and learning revealed through metaphor analysis. *Teaching and Teacher Education*, 17 (2), 123-139.
- Schein, E. H. (2004). *Organizational culture and leadership*. (Third edition). San Francisco: Jossey-BassImprint.
- Schmitt, R. (2005). Systematic metaphor analysis as a method of qualitative research. *The Qualitative Report*, 10(2), 358-394.
- Semerci, Ç. (2007). Program geliştirme kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış. C.Ü. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(2), 125-140.
- TDK (2014). Türk dil kurumu: Güncel Türkçe sözlük.
- Ünal, A., Yıldırım, A. & Çelik, M. (2009). Öğrenci velilerine ilişkin algıların metafor analizi ile incelenmesi. *XVIII Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 745, İzmir.
- Woollard, W. J. (2004). *The role of metaphor in the teaching of computing; towards a taxonomy of pedagogic content knowledge*. Unpublished doctoral dissertation, University of Southampton, School of Education.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

